

LÄÄKKEIDEN VÄHITTÄISJAKELUA TULEE KEHITTÄÄ KUSTANNUSVAIKUTTAVAMMAKSI TERVEYSTAVOITTEISTA KÄSIN

Lääkkeiden vähittäisjakelujärjestelmä on keskeinen osa sosiaali- ja terveyspalveluja. Sitä tulee kehittää terveydenhuollon tavoitteiden näkökulmasta, potilaiden ja yhteiskunnan tarpeisiin vastaten. Mahdolliset muutokset on toteutettava hallitusti, tietoon ja kattaviin vaikutusten arviointeihin perustuen sekä lääkehoitojen kehittyminen huomioiden.

Lääketeollisuuden näkökulmasta lääkkeiden vähittäisjakelun kehittämisessä on syytä kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin tavoitteisiin:

- Järjestelmän tulee tukea ihmisten rationaalisten eli järkevän lääkehoidon toteutumista.
- Järjestelmän tulee varmistaa sekä kattavan lääkevalikoiman että laadukkaiden apteekkipalveluiden (lähi- ja verkkopalvelut) riittävä ja yhdenvertainen saatavuus koko maassa.
- Vaikuttavien hoitojen valintaa ja yhä monimutkaistuvien lääkehoitojen onnistumista tukevan lääkeneuvonnan saatavuus tulee varmistaa ja sen laatua kehittää.
- Järjestelmän tulee osaltaan varmistaa lääke- ja lääkitysturvallisuuden korkea taso.
- Järjestelmän kustannustehokkuuteen ja sitä kautta lääkkeiden vähittäishintoihin on kiinnitettävä jatkuvasti huomiota. Apteekkitalouden kehittämisen tulee palvella potilaiden ja yhteiskunnan etua.
- Järjestelmää tulee kehittää osana muuttuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja varmistaa apteekkien ja muiden sote-toimijoiden tiiviimmällä yhteistyöllä potilaiden järkevän lääkehoidon toteutuminen.
- Lääkkeiden määrääminen ja toimittaminen tulee pitää toisistaan riippumattomina, jotta potilaiden lääkehoidon valinta tapahtuu hoidollisten tavoitteiden pohjalta.
- Lääkkeiden tukku- ja vähittäisjakelu tulee pitää toisistaan riippumattomina, jotta mahdollistetaan nykyisen kustannustehokkaan tukkujakelun ja apteekkien kattavan lääkevalikoiman säilyminen yhdenvertaisesti koko maassa.

Lääkkeiden vähittäisjakelujärjestelmää kehitettäessä on hyvä tunnistaa seuraavia seikkoja:

- Lääkeala on kokonaisuudessaan hyvin tiukasti säädelty. Sääntelyn avulla varmistetaan mm. lääkkeiden laadun, tehon ja turvallisuuden säilyminen läpi koko valmistus- ja jakeluketjun aina potilaalle saakka. Lääkevalmisteella on oltava viranomaisen myöntämä myyntilupa ennen kuin se voidaan tuoda markkinoille, ja lääkkeiden valmistus ja tukkujakelu ovat EU:ssa luvanvaraista toimintaa.
- Vaikka avohuollon apteekkipalveluita tarjoavat yksityiset toimijat, toimivat apteekit osana julkisesti rahoitettua sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää - eivät sitä täydentävänä elementtinä.
- Tutkimusten perusteella suomalaiset ovat tyytyväisiä apteekkeihin sekä apteekkipalveluiden saatavuuteen ja laatuun. Vähittäisjakelujärjestelmä vaatii kehittämistä, mutta sen hyviä puolia ei tule uudistusten yhteydessä hukata.
- Reseptilääkkeiden tukku- ja vähittäishinnat (ml. apteekin osuus lääkkeen hinnasta) ovat Suomessa viranomaisten toimesta säänneltyjä. Itsehoitolääkkeissä säädelään vain potilaan maksamaa enimmäishintaa. Suomen tukkuhintataso on eurooppalaisittain alhainen. Apteekin katteeseen ja lääkkeiden vähittäishintoihin voidaan vaikuttaa hintasääntelyn (lääketaksa, apteekivero ja alv) kautta, eikä tämä edellytä omistajuusmallin muutosta. Muutokset esim. apteekkien omistajuutta koskevissa säännöksissä eivät myöskään sellaisenaan vaikuta säädeltyihin hintoihin.

- Lääkkeiden tilapäisten saatavuushäiriöiden juurisyyt ovat globaaleja ja monisyisiä, eikä niitä voida korjata Suomen vähittäisjakelujärjestelmää koskevilla muutoksilla. Maahantuotavien lääkkeiden määrä perustuu suomalaisten potilaiden tarpeisiin ja kysyntään. Jos vähittäis- tai tukkujakelijoita olisi jatkossa huomattavasti enemmän, tulisi Suomessa oleva lääkevarasto jakautumaan useampiin paikkoihin, mikä voi johtaa lisääntyneisiin paikallisiin saatavuushäiriöihin.
- Kansainvälisen kokemuksen perusteella apteekkien lukumäärän merkittävä lisääminen johtaa uusien apteekkien perustamiseen lähinnä kaupunkialueilla ja yksittäisten apteekkien tuotevalikoiman supistumiseen.